

Kirkeministeriet

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
Morten.Messerschmidt@ft.dk
nick.zimmermann@ft.dk
lov@ft.dk

Beskæftigelsesudvalget har ved brev af 3. februar 2023 (BEU L 13 – spørgsmål 39) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

”Vil ministeren redegøre for, hvilken forandring grundloven af 1849 og senere ændringer afstedkom i kirkens indre forhold?”

Svar:

Jeg kan henvise Kirkeministeriets og Justitsministeriets notat af 31. januar 2023, som den 31. januar 2023 blev oversendt til Kirkeudvalget som bilag 1 til mit svar på KIU alm. del - spørgsmål 1.

Notatet er omdelt til Beskæftigelsesudvalget som bilag 6 til L 13.

Af notatets pkt. 4 fremgår følgende om fortolkningen af grundlovens § 4 og § 66:

”Højesteret tog ved dom af 23. marts 2017 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2017, side 1795) stilling til et søgsmål om gyldigheden af den af kirkeministeren udstedte kgl. resolution af 12. juni 2012 om autorisation af et vielsesritual for to personer af samme køn samt af lov nr. 532 af 12. juni 2012 om ændring af bl.a. ægteskabsloven (ægteskab mellem to personer af samme køn).

Af Højesterets dom fremgår følgende om grundlovens § 4:

”Kompetencen til at regulere folkekirkens forhold tilkommer lovgivningsmagten og regeringen, der har et betydeligt skøn med hensyn til, hvilke grænser det evangelisk-lutherske bekendelsesgrundlag sætter for en sådan regulering.

[...]

”Lovgivningsmagten og regeringen har ikke pligt til forud for regulering af folkekirkens forhold at høre nogen kirkelig instans. Uanset dette skete der forud for den gennemførte ordning bl.a. inddragelse af landets biskopper.”

Af Højesterets dom fremgår følgende om grundlovens § 66:

”Der følger ikke af grundlovens § 66 nogen begrænsning i lovgivningsmagtens kompetence, og der er ikke grundlag for at antage, at der skulle foreligge en retssædvane, som begrænser lovgivningsmagtens og regeringens kompetence til at regulere dele af folkekirkens forhold.”

Om reguleringen af folkekirkens indre anliggender og forholdet til grundlovens bestemmelser om regulering af folkekirkens forhold fremgår det bl.a. af betænkning 1544/2014 om Folkekirkens styre, side 215f.:

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
www.km.dk

Telefon 3392 3390
e-post km@km.dk

Akt nr.: 270976

Dette akt nr. bedes oplyst ved
henvendelse til Kirkeministeriet

Dato: 17. februar 2023

”Traditionelt anses ritualer, gudstjenesteordningen, bibeloversættelse og salmebøger for at høre til det, der ofte betegnes som folkekirkens indre anliggender.

[...]

I gældende ret har der ikke traditionelt været sondret mellem folkekirkens indre og ydre anliggender. Det skal bl.a. forstås således, at det i almindelighed har været antaget, at folkekirkens indre anliggender ikke er unddraget lovgivningsmagtens kompetence. Folketinget og regeringen er således folkekirkens øverste beslutningsorgan og fastlægger de retlige rammer for folkekirkens virksomhed.

Folketingets adgang til at vedtage love om kirkelige anliggender er dog begrænset af den udtrykkelige og normative bestemmelse i Grundlovens § 4.

[...]

Grundloven siger intet om bekendelsesskrifternes nærmere forståelse, dvs. om de skal udlægges bogstaveligt eller ud fra en friere fortolkning. Henset til bekendelsesskrifternes historiske karakter sker den nærmere fortolkning på baggrund af såvel en (rummelig) kirkelig og teologisk tradition som den aktuelle kontekst.

Af grundlovens § 66 fremgår:

“§ 66. Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.”

I sammenhæng med indførelsen af religionsfriheden var det under forberedelserne af grundloven af 1849 tanken at indføre en vis frihed for folkekirken i forhold til statsmyndighederne. Dette skulle ske ved en kirkeforfatning, hvor folkekirken skulle etableres med et vist niveau af repræsentativt selvstyre angående folkekirkens egne forhold.

Grundlovens § 66 er imidlertid ikke blevet udmøntet i en samlet forfatning for folkekirken, men der er lovgivet på en række områder. I dag har bestemmelsen næppe andet retligt indhold end et krav om, at folkekirkens styrelsesforhold skal reguleres ved lov.”

Der kan endvidere henvises til Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med Kommentarer (2015), side 98, hvor følgende anføres om grundlovens § 4:

”Folkekirken må betragtes som en særlig forgrening af den offentlige forvaltning bestemt ved sit genstandsområde. Folkekirken har længe hørt til Kirkeministeriets ressort og er reguleret ved en række forskellige love og administrative bestemmelser. Lovgivningen har udstyret folkekirken med et vist selvstyre i forhold til den almindelige statsforvaltning, jf. navnlig reglerne om – valg af – menighedsråd, provstiudvalg og biskopper. Der kan ved lov indføres et øget selvstyre – og selveje – i forhold til de almindelige forvaltningsmyndigheder, jf. herved grundlovens § 66 om en folkekirkelig forfatning. En udskillelse af folkekirken fra de statslige myndigheder, der indebærer en begrænsning af lovgivningsmagtens kompetence, kan dog kun gennemføres ved en grundlovsændring, jf. Poul Andersen 1954 s. 631.”

Om grundlovens § 66 anfører Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 406:

”Folkekirken, hvis forhold er reguleret ved en lang række love og administrative bestemmelser, har som forvaltningsområde længe henhørt under Kirkeministeriets ressort. Lovgivningen indeholder dog flere bestemmelser, der sikrer folkekirken et vist repræsentativt selvstyre i forhold til statsforvaltningen, jf. bl.a. reglerne om valg af menighedsråd, provstiudvalg og biskopper. En lov om en forfatning for folkekirken kan etablere et øget selvstyre og selveje i forhold til de almindelige forvaltningsmyndigheder. En begrænsning af lovgivningsmagtens kompetence kan dog kun gennemføres ved en grundlovsændring, jf. Poul Andersen 1954 s. 631.”

Akt nr.: 270976

Side 3

I øvrigt kan jeg henvise til min besvarelse af dags dato på BEU L 13 – spørgsmål 36 og 37.

Louise Schack Elholm

/ Marjun Egholm